

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

Warszawa, dnia 22 września 2014 roku

RPW/79670/2014 P
Data:2014-09-30

DWOiP III 072 - 25/14/2

140929 - 00093

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL	3 0 -09- 2014
ZAL.	NR

Pani

Justyna Róża Lewandowska

Dyrektor Zespołu

Krajowego Mechanizmu Prewencji

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Przewodnicząca Komisji

W odpowiedzi na pismo z dnia 4 września 2014 roku (sygn. KMP-573.35.2014.MKI), przy którym przekazano Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej w Zakładzie Poprawczym w Jerzmanicach-Zdroju, uprzejmie przedstawiam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji (dalej DWOiP) odnośnie sformułowanych przez Zespół zaleceń.

Ad.1.1 – urządzenie izb izolacyjnych i izb przejściowych w sposób odpowiadający warunkom pomieszczenia mieszkalnego;

Zalecenie jest zasadne. Zgodnie z treścią § 44 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz.U. z 2001r., Nr 124, poz. 1359 ze zm.) – dalej rozporządzenie - izba przejściowa jest pomieszczeniem mieszkalnym i w związku z tym nie powinna ona znacząco odbiegać wyposażeniem od innych tego rodzaju izb mieszkalnych znajdujących się w placówce.

Natomiast w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie celi zabezpieczającej i izby izolacyjnej (Dz. U. z 2013r., poz. 638) wyposażenie izb izolacyjnych należy dostosować do warunków wskazanych w § 6 ww. rozporządzenia.

Ad. 1.2 – wydawanie odzieży dziennej wychowankom umieszczanym w izbach przejściowych i izolacyjnych;

Zalecenie w ocenie DWOiP jest zasadne. Żadne przepisy prawa nie różnicują pod tym względem sytuacji wychowanków przebywających w izbach przejściowych i izolacyjnych z pozostałymi nieletnimi przebywającymi w grupach wychowawczych.

Podobnie wygląda sytuacja wyposażenia nowoprzyjętych podopiecznych, przebywających w izbach przejściowych, w podstawowe środki higieny osobistej, bieliznę i odzież. Z treści § 57 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia wynika, iż zakład zapewnia wychowankowi w trakcie pobytu: odzież, bieliznę, obuwie, materiały szkolne i podręczniki, sprzęt i środki czystości. Od momentu przyjęcia nieletniego placówka jest zobligowana do dostarczenia mu ww. wyposażenia niezależnie czy trafi on bezpośrednio do grupy wychowawczej czy izby przejściowej.

Ad. 1.3 – dostosowanie placówki podczas rozbudowy lub przebudowy budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych;

Powyższe zalecenie wynika z faktu ratyfikowania przez Polskę Konwencji z dnia 13.12.2006r. *o prawach osób niepełnosprawnych*. Dlatego też w miarę możliwości finansowych placówki w ramach przeprowadzanych inwestycji – w myśl definicji „racjonalnych usprawnień” – zawartej w art. 2 *Konwencji* – winny wziąć pod uwagę rozwiązania ułatwiające osobom niepełnosprawnym fizycznie dostęp do placówek. Należy zauważyć, iż w krajowych przepisach obecnie brak jest konkretnych uregulowań nakazujących dostosowywanie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.) wyłączają konieczność stosowanie uregulowań rozporządzenia do zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. Ponadto niezmiernie ważnym jest, iż dotychczas nie zdarzyła się w placówkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości sytuacja umieszczenia nieletniego niepełnosprawnego fizycznie (z niepełnosprawnością ruchową).

Jednakże w miarę możliwości wykonanie zalecenia przyczynić się może do ułatwienia ewentualnych odwiedzin nieletnich przez osoby z niepełnosprawne.

Ad. 1. 4 – wyeliminowanie ograniczenia kontaktów wychowanków ze światem zewnętrznym, polegającego na uzależnianiu odwiedzin członków dalszej rodziny oraz osób spoza rodziny od zgody dyrektora placówki lub osoby przez niego upoważnionej;

W ocenie DWOiP zalecenie jest zasadne. Na mocy art. 66 § 4 *upn* dyrektor może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza zakładu wyłącznie w wypadkach wskazanych w tym przepisie. Artykuł ten upoważnia dyrektora w uzasadnionych przypadkach do ograniczenia lub zakazania kontaktu z osobami spoza zakładu (niezależnie, czy będą to osoby z rodziny czy spoza). Ustawa nie daje podstaw do innego traktowania w kwestii kontaktów osób blisko spokrewnionych, dalszych krewnych i obcych. Zasadą więc powinno być prawo wszystkich do odwiedzin, a wyjątkiem korzystanie - w uzasadnionych konkretną sytuacją - przez dyrektora z prawa do ograniczenia tych kontaktów z wszystkimi osobami, niezależnie od stopnia ich pokrewieństwa zgodnie z przesłankami zawartymi w art. 66 § 4 *upn* i przy zachowaniu wymogu określonego w § 5.

Przepisy ustawy upoważniają dyrektora do wprowadzenia ograniczeń w kontaktach wychowanków z osobami spoza placówki, lecz musi być zachowana procedura wskazana w ww. przepisach.

Ad. 1. 5 – przestawienie monitorów w dyżurce strażników, znajdującej się przy pomieszczeniu stołówki, w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z wyświetlanym na nich obrazem przez wychowanków;

Zalecenie jest zasadne. Z uwagi na bezpieczeństwo i porządek w zakładzie należy przyjąć, że wychowankowie nie powinni znać obszaru objętego monitoringiem.

Ad. 1. 6 – poszerzenie oferty szkoleniowej, adresowanej do pracowników Zakładu o szkolenia z zakresu praw dziecka w prawie krajowym i międzynarodowym;

Zalecenie jest zasadne. W zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich przeprowadzane są systematycznie szkolenia dla pracowników z różnych dziedzin. Należy zgodzić się, że konieczne są również szkolenia z zakresu praw dziecka w prawie krajowym jak i międzynarodowym.

Ad. 1. 7 – rozważenie utworzenia samorządu wychowanków;

W ocenie DWOiP zalecenie uznać należy za niezasadne. Wskazać bowiem należy, że na podstawie delegacji ustawowej zawartej art. 55 ust. 6 ustawy o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z póź. zm.) Minister Edukacji Narodowej wydał rozporządzenie w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego (Dz.U. z 2007 r. Nr 52, poz. 347). Ze względu na konieczność stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, a także ze względów wychowawczych, opiekuńczych i resocjalizacyjnych w §1 ust. 9 wskazano, że w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich samorządu uczniowskiego nie tworzy się.

Jednocześnie pragnę zauważyć, iż niezgodnym z prawem jest posługiwanie się w Raporcie przez przedstawicieli KMP pełnymi danymi osobowymi nieletnich (bez ich anemizacji), gdyż może naruszać to prawo wychowanków do prywatności i jest sprzeczne z normami zawartymi w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (j.t - Dz.U.2002.101.926 ze zm.). Szczególnie, że RPO-KMP opracowany Raport przesyła nie tylko do placówki i organu prowadzącego, lecz również do zewnętrznych podmiotów, z którymi współpracuje („Porozumienie na rzecz wprowadzenia OPCAT”, czy Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka).

Jednocześnie uprzejmie informuję, że DWOiP w ramach sprawowanego nadzoru nad Zakładem Poprawczym w dalszym ciągu będzie kontrolował stan przestrzegania praw nieletnich oraz ustali, czy wydane zalecenia zostaną przez placówkę zrealizowane.

J. Płucien

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Wykonania
Orzeczeń i Probacji

SSO Jolanta Zagajewska

Do wiadomości:

1. Dyrektor Zakładu Poprawczego w Jerzmanicach - Zdroju;
2. Prezes Sądu Okręgowego w Legnicy.

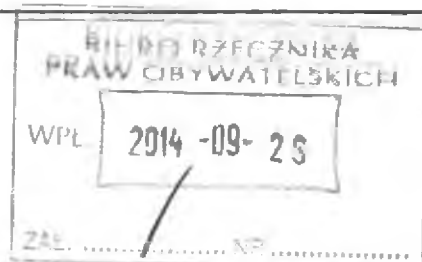
RPW/78716/2014 P
Data: 2014-09-26

ZAKŁAD POPRAWCZY

W JERZMANICACH - ZDROJU

ADRES: JERZMANICE - ZDRÓJ 20, 59-500 ZŁOTORYJA, WOJ. DOLNOŚLĄSKIE
TEL. 76 8783858, FAX. 76 8783857, reso@reso.pl

Jerzmanice - Zdrój 23 września 2014

L. dz. 976 / 2014

KMP.573.35.2014.MK1

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich Krajowy Mechanizm Prewencji

W odniesieniu do uwag oraz zaleceń zawartych w raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Poprawczego w Jerzmanicach – Zdroju, który otrzymałem w dniu 11.09.2014 roku, uprzejmie informuję oraz wyjaśniam, że:

Ad.1.1. Izby izolacyjne zostaną bezzwłocznie wyposażone w sprzęt określony w Rozporządzeniu MS z dn. 03.06.2013 r. w sprawie celi zabezp. i izby izolacyjnej, natomiast izby przejściowe zostaną zaopatrzone w wyposażenie odpowiadające warunkom pomieszczenia mieszkalnego z zachowaniem zasad bezpieczeństwa odpowiadającym poziomowi realnego i potencjalnego zagrożenia w zakładzie poprawczym.

Ad.1.2. Można polemizować z twierdzeniem, że ubieranie wychowanka przebywającego w izbie izolacyjnej czy przejściowej w piżamę ma charakter stygmatyzujący, skoro wychowankowie ci nie mają kontaktu z innymi osobami poza kadrą placówki. Zgadzam się natomiast z tezą, że taka praktyka sprzeciwia się zasadom higieny osobistej. Zgodnie zatem z zaleceniem Zespołu Kontrolującego wydałem polecenie zaopatrzenia zaplecza izb przejściowych i izolacyjnych w odzież dzienną (komplety dresowe) oraz zmienną bieliznę, która będzie wydawana wychowankom umieszczonym w tych izbach wymiennie z odzieżą nocną.

Ad1.3. Odnośnie zalecenia dostosowania budynku internatu do potrzeb osób niepełnosprawnych informuję, że jedna z grup wychowawczych jest zlokalizowana poza wielokondygnacyjnym budynkiem głównym – w budynku parterowym, w którym wszystkie pomieszczenia oraz niezbędne urządzenia znajdują się na jednej kondygnacji. Zatem nie zachodzi potrzeba ponoszenia kosztów związanych z przebudową głównego budynku internatu w celu dostosowania go do potrzeb osób niepełnosprawnych. Również wszystkie pozostałe budynki użytkowane przez wychowanków, jak: szkoła warsztaty szkolne, gabinet lekarski, izby przejściowe i izolacyjne znajdują się w budynkach parterowych. W wymienionych

budynkach z pewnością istnieje potrzeba dostosowania pomieszczeń sanitarnych do potrzeb osób niepełnosprawnych, co zostanie zaplanowane i w miarę możliwości finansowych sukcesywnie realizowane.

Ad.1.4. Istotą placówki izolacyjnej jest ograniczenie kontaktów ze światem zewnętrznym oraz poddawanie ich zewnętrznej kontroli. Postulowane przez Zespół KMP zupełne wyeliminowanie ograniczeń w zakresie kontaktowania się wychowanków z osobami zupełnie obcymi (spoza rodziny) stwarza potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa placówki, którego zapewnienie jest podstawowym zadaniem dyrektora. Przesłanką przemawiającą za umieszczeniem nieletniego w zakładzie poprawczym jest natychmiastowe przerwanie narastania procesu demoralizacji, którego katalizatorem jest przestępcze środowisko, w którym przebywa nieletni. Zatem nieograniczona swoboda kontaktów wychowanka podważa zasadność postanowienia o umieszczeniu w zakładzie. Poza tym doświadczenie zakładowe wskazuje, że niedostateczna kontrola kontaktów ze środowiskiem zewnętrznym, może stać się przyczyną wydarzeń nadzwyczajnych w placówce (wzrastające ryzyko uciezek, pomoc w samouwolnieniu, ryzyko ataku z zewnątrz, przerzut do placówki używek, rzeczy i substancji niedozwolonych). Zdarza się również, że rygorystycznej kontroli muszą być poddawane kontakty z osobami z kręgu rodzinnego, np. w przypadku ograniczeń i zakazów sądowych dotyczących tychże osób. Przez wzgląd na właściwą organizację, poprawne funkcjonowanie i bezpieczeństwo placówki, nieletnich oraz pracowników, kontroli i regulacji zakładu musi podlegać również ilość osób odwiedzających nieletnich w określonym czasie. Wymienione przesłanki wymuszają zatem wprowadzanie ograniczeń w zakresie kontaktów wychowanków ze światem zewnętrznym. Czynione jest to jednak w sposób taktowny, opisany wewnętrznymi, czytelnymi przepisami i uregulowaniami z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych oraz prawa wychowanka do pielęgnowania więzi rodzinnych, jeśli tylko nie mają one destruktywnego wpływu na proces jego resocjalizacji.

Ad.1.5. Monitory w dyżurce strażników obok stołówki zostały ustawione – zgodnie z zaleceniem KMP – w sposób uniemożliwiający podglądanie rejestrowanego obrazu przez przechodzących obok dyżurki wychowanków.

Ad.1.6. Jak zostało zauważone przez pracowników Zespołu KMP kadra placówki uczestniczyła w wewnętrznych szkoleniach m.in. z zakresu praw i obowiązków nieletnich wynikających z przepisów ustawy oraz resortowych, podstaw prawnych stosowania środków przymusu bezpośredniego, połączonego z pokazem praktycznego zastosowania oraz obowiązujących w placówce procedur. Były to obowiązkowe szkolenia przeprowadzone w roku szkolnym 2013/14 w ramach Zakładowych Rad Samokształceniowych. Nadmieniam również, że szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy – sugerowane przez Zespół KMP – są integralną częścią okresowego obowiązkowego szkolenia z zakresu BHP organizowanego dla wszystkich pracowników zakładu i realizowanego przez firmę zewnętrzną. Doceniam jednak zalecenie rozszerzenia oferty szkoleniowej o tematykę praw dziecka rekomendowanych przez prawo międzynarodowe. Zgadzam się również z sugestią, że szkolenie takie powinno zostać poprowadzone przez zewnętrznego specjalistę z tego zakresu, co pozwoli postrzegać tę delikatną kwestię z szerszej i nieco odmiennej perspektywy. Pozwolę sobie zatem zasięgnąć informacji o tego rodzaju ofercie w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich bądź Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Szkolenie takie zostanie zaplanowane i zrealizowane w możliwie najkrótszym czasie.

Ad.1.7. W odniesieniu do sugestii utworzenia samorządu wychowanków wyjaśniam, że elementy samorządu są eksperymentowane w naszej placówce na poziomie grup wychowawczych. Natomiast wprowadzenie samorządu wychowanków na wzór uczniowskiego samorządu funkcjonującego w szkołach otwartych niesie ze sobą realne zagrożenie zdominowania jego struktury przez nieformalnych liderów propagujących zasady subkultury więziennej i paraprzestępczej oraz niekontrolowanego rozrostu struktur tzw. „drugiego życia”, co stałoby się zaprzeczeniem idei samorządu opartej na społecznie akceptowanych normach i zasadach współżycia społecznego.

Ponadto w odniesieniu do sugestii Zespołu KMP, iż wychowankowie umieszczeni w izbie izolacyjnej czy też przejściowej traktowani są w sposób poniżający poprzez to, że pozbawieni są możliwości spożywania posiłków siedząc przy stole, jest krzywdzącą nadinterpretacją dokonanej obserwacji. Otóż w istocie, izby przejściowe i izolacyjne nie posiadały w momencie kontroli odpowiedniego wyposażenia. Jednak wychowankowie w nich umieszczeni spożywają posiłki w sąsiadującym z tymi izbami pomieszczeniem, wyposażonym w stoliki i krzesła. Tam również wychowankowie mogą spotkać się z najbliższymi podczas ewentualnych odwiedzin bądź też napisać list, czy też uzupełnić zaległości szkolne. W tym pomieszczeniu również odbywają się rozmowy członków kadry z odsuniętymi od zajęć bądź izolowanymi wychowankami.

Natomiast w odniesieniu do uwagi dotyczącej kontroli korespondencji wychowanków nadmieniam, że – jak zostało to zauważone przez Zespół Kontrolujący (str. 9. Raportu...) – tylko niektóre listy są kontrolowane przez dyrektora zakładu bądź wskazanych przez niego pracowników. W myśl zapisu art. 66 § 3 u.p.n kontrola taka może przebiegać w sytuacji powzięcia uzasadnionego podejrzenia. Znając swoich podopiecznych, posiadając orientację w ich nieformalnej pozycji socjometrycznej oraz czerpiąc wiedzę na podstawie akt osobowych z ich przeszłości, dokonujemy wyboru korespondencji poddawanej kontroli, choć czasem może to stwarzać wrażenie kontroli prewencyjnej. Oczywiście poddaję się zaleceniu, by w przypadku zatrzymania korespondencji, czynić to zgodnie z zapisem cytowanego przepisu, w tym m.in. powiadomić sąd rodzinny.

Pracownikom Zespołu KMP dziękuję w imieniu własnym, pracowników oraz wychowanków za życzliwy kontakt i przyjazną atmosferę podczas przeprowadzania czynności kontrolnych.

Z poważaniem

DYREKTOR
Zakładu Poprawczego
w Jeleniej Górze-Zdroju

mgr Jacek Parański

Do wiadomości:

1. Dyrektor Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji w Ministerstwie Sprawiedliwości
2. Prezes Sądu Okręgowego w Legnicy
3. Helsińska Fundacja Praw Człowieka
4. Porozumienie na Rzecz Wprowadzania Porozumienia OPCAT

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Krajowy Mechanizm Prewencji

Warszawa, 24.10.2014r.

KMP.573.35.2014.WS

**Pani
SSO Jolanta Zagajewska**
Zastępca Dyrektora
Departamentu Wykonywania Orzeczeń
i Probacji
Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

Szanowna Pani Sędzino,

Uprzejmie dziękuję za przesłanie odpowiedzi na Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Poprawczego w Jerzmanicach Zdroju. Jednocześnie pragnę zapewnić, że dane osobowe osób pozbawionych wolności zamieszczane są jedynie w tekstach Raportów kierowanych do wizytowanej jednostki oraz jednostek nadrzędnych. Natomiast w egzemplarzach kierowanych do Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz „Porozumieniu na rzecz wprowadzenia OPCAT” dane osobowe podlegają anonimizacji.

2 p.w.

DYREKTOR ZESPOŁU
Justyna Baka Lewandowska
Justyna Baka Lewandowska

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

2014 -10- 24

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.573.35.2014.WS

Pan
Jacek Parański
Dyrektor
Zakładu Poprawczego
Jerzmanice Zdrój 20
59-500 Złotoryja

Uprzejmie dziękuję za przesłanie odpowiedzi na Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Poprawczego w Jerzmanicach Zdroju.

Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że zalecenie dotyczące kontaktu nieletnich ze światem zewnętrznym zostało sformułowane w celu w realizacji w jednostce przepisów art. 66 § 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 poz. 382 j.t.) dalej upn. Zgodnie z ww. przepisem *dyrektor zakładu, ośrodka lub schroniska(...) może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza zakładu, ośrodka lub schroniska dla nieletnich wyłącznie w przypadku, gdy kontakt ten stwarzałby zagrożenie dla porządku prawnego, bezpieczeństwa zakładu, ośrodka lub schroniska bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania lub proces resocjalizacji nieletniego*. Ponadto w przypadku skorzystania z powyższego uprawnienia *dyrektor zakładu, ośrodka lub schroniska dla nieletnich niezwłocznie zawiadamia nieletniego i sąd rodzinny wykonujący orzeczenie o powodach decyzji. Sąd może uchylić decyzję dyrektora* (art. 66 § 5 upn).

W korespondencji zwrotnej proszę o powołanie się na numer sprawy: **KMP.573.35.2014.WS**.

Z poważaniem

Wojciech Sadowski
Wojciech Sadowski
Sprawozdania

RPW/100295/2014 P
Data: 2014-12-22

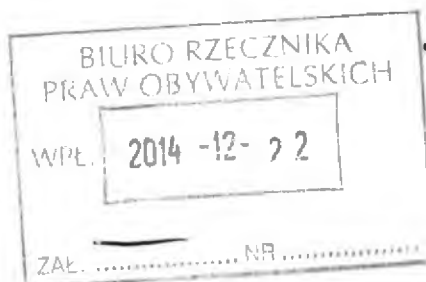
ZAKŁAD POPRAWCZY

W JERZMANICACH - ZDROJU

ADRES: JERZMANICE - ZDRÓJ 20, 59-500 ZŁOTORYJA, WOJ. DOLNOŚLĄSKIE
TEL. 76 8783858, FAX. 76 8783857, reso@reso.pl

L. dz. 1248 / 2014

KMP.573.35.2014.WS

Jerzmanice - Zdrój 16. 12. 2014

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich Krajowy Mechanizm Prewencji

W odniesieniu do pisma z dnia 24.10.2014 roku KMP.573.35.2014.WS. uprzejmie informuję, że w odpowiedzi na raport pokontrolny KMP z dnia 24.08.2014 r. L.dz. 976/2014 w punkcie ad. 1.4. nie podważam zapisów art. 66 § 4 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jedynie staram się przedstawić argumentację przemawiającą za ograniczeniem i poddaniem kontroli kontaktów ze światem zewnętrznym wychowanków zakładu poprawczego. Oczywiście jest dla mnie zatem zalecenie, by o podjęciu takiej decyzji i jej powodach informować zarówno wychowanka jak i sąd rodzinny wykonujący orzeczenie, które to zalecenie będę respektować.

Ze świątecznymi pozdrowieniami i noworocznymi życzeniami-

Jacek Parański, Dyrektor Zakładu Poprawczego w Jerzmanicach Zdroju.